

МУЦ Л.Ф.

кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Запорізької державної інженерної академії
(Запоріжжя, Україна) d.lulu@mail.ru

СЕМІОТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Аналізується знакова природа міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація розглядається як семіотичний процес (дискурс). Обґрунтовується важливість семіотичного підходу до здійснення та аналізу міжкультурної комунікації в контексті адаптації індивіда до інокультурного середовища.

***Ключові слова:** семіотика, міжкультурна комунікація, інокультура, текст, дискурс, адаптація.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Глобалізаційні процеси в сучасному світі призводять до посилення контактів між представниками різних мов і культур, а спричинена цим потреба досягнення взаємопорозуміння посилює інтерес суспільства і, передусім, науковців, до проблем міжкультурної комунікації. Поняття «міжкультурна комунікація» ввійшло у науковий обіг завдяки Е.Холлу та Д.Трагеру («Культура як комунікація: модель та аналіз», 1954 р.), акцентувавши на специфічності міжкультурної комунікації як сфери людських відносин. Проблеми міжкультурної комунікації в рамках філософської та культурологічної парадигм розглядалися С.Ханінгтоном, Б.Л.Уорфом, В.Біблером, С.Тер-Мінасовою, Г.Молчановою та іншими вченими. Проте в умовах стрімкого посилення міжкультурних контактів як характерної тенденції розвитку глобального світу, актуалізуються дослідження знакової природи міжкультурної комунікації для визначення шляхів досягнення порозуміння між носіями різних культур в процесі взаємодії та співпраці. Науковий інтерес до семіотичних аспектів міжкультурної комунікації провокують і властиві постмодернізму символізація й тотальна семіотизація соціального простору як простору міжкультурних взаємодій.

Кожна культура є «тематично сфокусованою системою знакових форм, рецепція якої здатна вплинути на моделі суб'єктивного досвіду людини, його внутрішню репрезентацію світу, переконання й поведінку» [9, с. 46]. Обґрунтування цього знаходимо в класичних роботах Р.Барта, Ж.Бодрійяра, Ю.Лотмана, Б.Успенського, У.Еко, М.Фуко та ін. Являючи, за словами засновника семіотики Ч.Морріса, «базис для розуміння основних форм людської діяльності та їх взаємовідносин, оскільки вся ця діяльність та відносини відображаються у знаках, що слугують посередниками між цими діями» [16, с. 45], семіотика має значний методологічний потенціал в

дослідженнях міжкультурної комунікації. І ця теза залишається актуальною до сьогодні.

Тому **метою** статті є визначення семіотичних аспектів міжкультурної комунікації в процесі адаптації індивіда до інокультурного середовища.

Виклад основного матеріалу. Сучасною наукою культура розглядається як «універсальна поширена і водночас специфічна для певного суспільства, нації, організації або групи орієнтаційна система, що зумовлює сприйняття, мислення, оцінювання та дії людей усередині відповідного суспільства» [18]. Зазначені функції культура реалізує в процесі комунікації, і сама вона є комунікацією, оскільки: учасники комунікації є завжди носіями певної культури; в комунікації завжди знаходять своє відображення елементи культуральності; схожі культури полегшують комунікацію, різні – її ускладнюють; причетність до певної культури припускає специфічність комунікації.

Своє призначення орієнтаційної системи культура реалізує завдяки своїм складовим – культурним стандартам: нормам, оцінкам, переконанням тощо, які поділяються носіями цієї культури і слугують орієнтирами їх поведінки в різних ситуаціях. Культурні розбіжності виражаються на рівні цих стандартів, а також виявляють себе у мовних картинах суб'єктів, що належать до різних культур. Долучаючись до простору культури, індивід соціалізується, а також зростає професійно. Відповідно, долучаючись до цінностей іншої культури, головним чином через мову, особистість набуває навичок орієнтації в інокультурному просторі для вирішення різних завдань – освітніх, кар'єрних, бізнесових та інших. «Успішна міжкультурна комунікація, – вказує Н.Берестеньова, – передбачає разом із володінням іноземною мовою, вміння адекватно інтерпретувати комунікативну поведінку представника іносоціуму, а також готовність учасників спілкування до сприйняття іншої форми комунікативної поведінки, розуміння її відмінностей та варіювання від культури до культури» [3, с.63].

Це не може відбутися інакше, ніж через засвоєння знакових систем інокультури, зокрема виражених у стереотипах, ментальних цінностях, без знань яких неможливо ефективно організувати взаємодію з носіями цієї культури представнику культури іншої. А адекватна інтерпретація будь-яких культурних феноменів, як вважав Ю.Лотман, передбачає їх семіотичний аналіз, дешифрування [13]. Полем репрезентації смислу в міжкультурних комунікаціях є текст, адже «будь-які культурні процеси розглядаються як процеси комунікації, що реалізуються через текст як одиницю комунікації» [17]. У свій час Ю. Лотманом було переосмислено та розширено лінгвістичне розуміння тексту і зміщено акценти в бік культурологічного трактування цього поняття [12, с. 296], коли текстами стали вважати утворення різного плану, зокрема міфи, ритуали, будь-які акти людської поведінки.

У культурній та міжкультурній комунікації текст, завдяки своїй знаковій (семотичній) природі виконує не лише власне комунікативну, а й смислоутворювальну функцію, виступаючи не в якості «пасивного пакування задалегідь даного смислу, а як генератор смислів» [14, с. 144]. Для адекватного

розуміння цих смислів, відповідно до розуміння співбесідників-представників інокультури, індивід має опанувати знаннями щодо специфіки знакової (текстової у вузькому і широкому значенні, вербальної та невербальної) репрезентації смислів інокультурних феноменів. В контексті семіотичних досліджень міжкультурної комунікації актуалізується звернення і до поняття дискурсу. При цьому дискурс інтерпретується як семіотичний простір, знакова система, формами презентації якої можуть бути тексти, символи, міфи, образи, предмети тощо. Саме як знакову систему, що включає і вербальні, і невербальні знаки, розглядав у свій час дискурс видатний французький семіотик Р. Барт [1]. Він же трактував культурну і взагалі соціальну діяльність як знаково-символічну.

В той час як дискурсивні практики формують культурні ідентичності людей, дискурс-аналіз як дослідницька парадигма створює методологічний базис для «осмислення специфічних особливостей міжкультурної комунікації в різних спеціалізованих сферах взаємодії і концептуалізованих галузях» [17]. Завдяки аналізу культури, мови та комунікації як символічних та знакових систем виявляється тісний зв'язок та взаємопроникнення цих системних сутностей, неможливість їх окремого існування та функціонування, «що стає вирішальним фактором для процесів міжкультурної комунікації, і зокрема обґрунтуванням комплексу міжкультурної компетенції суб'єкта комунікації, під яким розуміється володіння ним культурною, мовною та комунікативною компетенціями» [17]. Дослідники говорять про етноцентризм як тенденцію «оцінювати світ за допомогою власних культурних фільтрів», що само по собі є цілком «нормальним наслідком соціалізації та долучення до культури» [15, с.74-75]. Як зазначає Б.Кашкін, «стереотипи своєї та чужої культури заспокоюють, створюють та підтримують ефемерне почуття безпеки. Дискурсивний комфорт, який індивід створює та намагається підтримувати у стабільному вигляді, є реакцією самозбереження, що проявляється у прагненні зберігати звичні, комфортні дискурсивні практики, які забезпечують дискурсивну ідентичність або виживання» [7, с. 54]. До таких «комфортних практик» можна віднести стереотипи, міфологеми, ритуали, що всі, без винятку, мають знакову (семіотичну) природу. Вони ж слугують комунікативними установками або орієнтирами поведінки носіїв певної культури.

В процесі долучення до іншої культури через опанування новою мовою, індивід відчуває, за словами Д.Мацумото, тимчасове зниження мислительних здатностей» [15, с. 273-274]. При цьому актуалізується притаманний кожному індивіду спосіб усунення цього «когнітивного дискомфорту» через апеляцію до стереотипів своєї соціальної групи, необхідних для визначення ставлення до дійсності, для адаптації до неї [7, с. 55]. Зокрема цінності, що є ментально зумовленими, виконують роль фільтрів в процесі комунікації. Як стверджує Д.Мацумото, «правила декодування, а також пов'язані з ними емоції та ціннісні судження формують основу «фільтрів», якими ми користуємось, коли дивимося на світ» [15, с.74-75].

Як об'єктивація, так і трансформація культурних цінностей відбувається

за допомогою концептів. Так називаються ментальні утворення, «значимі усвідомлені типізовані фрагменти досвіду, які зберігаються у пам'яті людини» [6, с. 59]. Їх функцією є не лише відображення, але й інтерпретація явищ дійсності [19]. В міжкультурних контактах концепти можуть виконувати роль «призми, яка вбирає та спрямовує смислові потоки, трансльовані у повідомленнях та, в той же час, виступає ментальним фільтром, що здійснює відбір та інтерпретацію смислових одиниць, які передаються у повідомленні» [19]. Відповідно знання базових концептів культури співбесідника сприяє порозумінню з ним і дозволяє уникати потенційних конфліктів, зумовлених культурними розбіжностями. Враховуючи, що «найважливіші концепти виражені мовою» [11, с. 90-92], то носієм концептів, так само, як цінностей, а також усіх складових ментального коду, стає текст.

Проте текст існує в дискурсі, і конфлікт «свій-чужий» відбувається не лише на рівні тексту і репрезентованих в ньому концептів, а на рівні загальнокомунікативних установок, існуючих в рамках культури та мови, та рівні комунікативної поведінки [7, с. 54]. Е. Холл в своїх книгах описав різні параметри культурно обумовлених комунікативних відмінностей, розділивши залежно від кількості інформації, вираженої експліцитно, всі культури на високо- та низькоконтекстні [8, с. 38]. В низькоконтекстних культурах – швейцарській, німецькій, північноамериканській та ін. – в стандартному висловлюванні інформація, необхідна для правильної інтерпретації даного повідомлення, виражається в максимально вербалізованому вигляді. Натомість у висококонтекстних культурах – китайській, японській – висловлювання не можуть бути зрозумілими лише на основі мовних знаків, що містяться в них, і потребують від реципієнта знання широкого культурного контексту. З цим, наприклад, пов'язана репутація японської поезії як поезії недовомовленості. Відмінності між комунікаціями в висококонтекстних і низькоконтекстних культурах проявляються, передусім, на рівні так званих дискурсивних макроструктур. Відповідно, для міжкультурної комунікації є характерним використання її учасниками з метою порозуміння різних дискурсивних стратегій, відмінних від тих, якими користуються в межах однієї культури.

Для адекватної інтерпретації повідомлення та створення прийнятного змісту учасники міжкультурної комунікації мають володіти певною комунікативною компетентністю, що виходить за межі лінгвокультурних особливостей дискурсу, до якого вони належать. Знання ж культурного дискурсу співбесідника «забезпечує сприйняття аксіологічних та поведінкових особливостей співбесідника як освячених традицією, а отже – як природних та очікуваних. Тому однією з умов досягнення взаєморозуміння в міжкультурній комунікації є осмислення та зіставлення національних особливостей тих дискурсів, які покладено в основу мовленнєвої поведінки комунікантів...» [4] .

У міжкультурному спілкуванні прийнято вважати основними носіями значень повідомлень вербальні, проте деякі дослідники вважають, що частка невербальних сигналів у міжособистісному спілкуванні становить 60% – 80% [1, с. 59], що доводить важливість вивчення елементів інших знакових систем, використовуваних в рамках дискурсу. Відмінність вербальних та невербальних

кодів репрезентації інформації в різних культурах може призводити до непорозуміння між учасниками міжкультурної взаємодії. Натомість, як зазначає Г. Крейдлін, адекватне володіння невербальною мовою включає «не лише вміння користуватися її жестами як елементами невербального семіотичного коду, але й знання всіх номінацій кожного жесту» [10, с. 30–31]. Потрапляючи до іншого культурного середовища, індивід переживає адаптацію, що може бути інтерпретована як складний процес налагодження повноцінного обміну різноманітною інформацією з представниками інокультурного соціуму в різних соціальних ситуаціях. Згідно визначення Ф.Бацевича, «міжкультурна комунікація – це процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило послуговуються різними ідентичними мовами, відчувають лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні» [1, с. 9].

В процесі адаптації до інокультурного середовища особистість може переживати «культурний шок», що виражатиметься в ментальних і вербальних стереотипних реакціях і характеризує «стан гострої тривоги адаптанта, породжений незнайомими соціальними нормами та соціальними сигналами» [цит за 15]. Таким чином проявом комунікативної компетентності учасників міжкультурної комунікації є усвідомлення відмінності самого партнера, а також відмінності його мотивацій, інтенцій, фонових знань, коду (мови, жестики, символіки, умовних знаків, тощо) [3, с.5-6].

Висновки. Як універсальний інструмент наукового пізнання семіотика дозволяє визначати та досліджувати різні аспекти міжкультурної комунікації. Комунікативна компетентність як вміння адекватно інтерпретувати комунікативну поведінку представника іносоціуму не може сформуватися інакше, ніж через засвоєння знакових систем інокультури, зокрема виражених у стереотипах, ментальних цінностях (концептах), жестах, нормах комунікативної поведінки. Без знання цих семіотичних систем та їх культурно обумовленої специфіки неможливо здійснення ефективної міжкультурної взаємодії. Опанування цінностями та стереотипними уявленнями, вираженими в базових концептах інокультури, сприяє порозумінню в міжкультурних комунікаціях і дозволяє уникати потенційних конфліктів, зумовлених культурними розбіжностями.

Перспективу подальших досліджень становитиме вивчення специфічних можливостей міжкультурної комунікації в контексті освітніх процесів постмодерну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барт Р. S/Z / Р. Барт ; пер. с фр. Г.К. Косикова и В.П. Мурат ; общ. ред. и вступ. ст. Г.К. Косикова. – 2-е изд., испр. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 230 с.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 343 с.

3. Берестенева Н.В. Основные аспекты межкультурной коммуникации // Успехи современного естествознания. Филологические науки. – 2005. – № 1. – С.62-63.
4. Владимирова Т.Е. Дискурс в межкультурной коммуникации [Электронный ресурс] / Т.Е.Владимирова // Психология общения. Энциклопедический словарь /Под общ. ред. А.А. Бодалева. – Режим доступа: <http://vocabulary.ru/dictionary/1095/word/diskurs-v-mezhkulturnoi-komunikaci>
5. Дарморіз О. Національна ідентичність як чинник міжкультурної комунікації в сучасному світі / О.Дарморіз // Наукові записки. Серія «Філософія». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 10. – 2012. – С. 3-12.
6. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2004. – 390 с.
7. Кашкин В. Б. Маркеры своего и чужого в межкультурном диалоге / В. Б. Кашкин // Взаимопонимание в диалоге культур: условия успешности. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2004. – Ч. 2. – С. 49–62.
8. Кирабаев Н.С. Глобализация и мультикультурализм / Н.С.Кирабаев и др. – Москва: Издательство РУДН, 2005. – 332 с.
9. Кожемякин Е.А. Дискурс в современной массовой коммуникации: статус и функции / Е.А. Кожемякин // Журналистика и медиаобразование-2007 : сб. трудов II Междунар. науч.-практ. конф. (Белгород, 1–3 октября 2007 г.) : в 2 т. / под ред. проф. М.Ю. Казак. – Белгород : БелГУ, 2007. – Т. II. – С. 44–48.
10. Крейдлин Г.Е. Невербальная семиотика: Язык тела и естественный язык / Г.Е.Крейдлин. – М.: Новое литературное обозрение, 2002. – 592 с.
11. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С.Кубрякова: под общ. ред. Е.С. Кубряковой. – М. : Филол. ф-т МГУ им. М.В. Ломоносова, 1997. – 245 с.
12. Леута О.Н. Ю.М. Лотман о трех функциях текста / О.Н. Леута // Юрий Михайлович Лотман / под ред. В.К. Кантора. – М. : РОССПЭН, 2009. – С. 294–309.
13. Лотман М.Ю. Семиотика культуры в тартуско-московской семиотической школе [Электронный ресурс] / М.Ю.Лотман // История и типология русской культуры. – СПб., 2002. – С. 5–20. – Режим доступа: <http://www.ruthenia.ru/lotman/txt/mlotman02.html#T22>
14. Лотман Ю.М. Текст и полиглотизм культуры / Ю.М. Лотман // *Лотман Ю.М. Избранные статьи в трех томах. – Таллин : Александра, 1992. – Т. I. Статьи по семиотике и типологии культуры. – С.142-148.*
15. Мацумото Д. Психология и культура / Д.Мацумото. – М.: Прайм-Еврознак, 2002. – 416 с.
16. Моррис Ч.У. Основания теории знаков / Ч.У. Моррис // Семиотика : сборник переводов / под ред. Ю.С. Степанова. – М. : Радуга, 1982. – С. 37–89.
17. Мошняга Е.В. Концептное пространство межкультурной коммуникации в сфере международного туризма : Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора философских наук, специальность 09.00.13 – философская антропология, философия культуры [Электронный ресурс] / Е.В.Мошняга. – М., 2011. – Режим доступа: http://discollection.ru/article/24102011_moshnyagaev
18. Осипов П.І. Міжкультурна комунікація: проблеми і перспективи // Матеріали міжнародної наукової конференції [Електронний ресурс] /П.І.Осипов. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/zbirnuku/7/8.pdf>
19. Русакова О.Ф. PR-дискурс: теоретико-методологический анализ [Электронный ресурс] / О.Ф. Русакова, В.М. Русаков. – Екатеринбург : УрО РАН ; Институт международных связей, 2008. – 340 с. – Режим доступа: http://www.madipi.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=27%3Apr-&catid=59%3Apr----&Itemid=10

REFERENCES

1. Bart R. S/Z / R. Bart ; per. s fr. G.K. Kosikova i V.P. Murat ; obshh. red. i vstup. st. G.K. Kosikova. – 2-e izd., ispr. – M. : Jeditorial URSS, 2001. – 230 s.
2. Bacevych F.S. Osnovy komunikativnoi' lingvistyky / F.S. Bacevych. – K.: Akademija, 2004. – 343 s.
3. Beresteneva N.V. Osnovnye aspekty mezhkul'turnoj kommunikacii // Uspehi sovremennogo estestvoznaniya. Filologicheskie nauki. – 2005. – № 1. – S.62-63.
4. Vladimirova T.E. Diskurs v mezhkul'turnoj kommunikacii [Elektronnyj resurs] / T.E.Vladimirova // Psihologija obshhenija. Jenciklopedicheskiy slovar' /Pod obshh. red. A.A. Bodaleva. – Rezhim dostupa: <http://vocabulary.ru/dictionary/1095/word/diskurs-v-mezhkulturnoi-kommunikacii>
5. Darmoriz O. Nacional'na identychnist' jak chynnyk mizhkul'turnoi' komunikacii' v suchasnomu sviti / O.Darmoriz // Naukovi zapysky. Serija «Filosofija». – Ostrog: Vydavnyctvo Nacional'nogo universytetu «Ostroz'ka akademija». – Vyp. 10. – 2012. – S. 3-12.
6. Karasyk V. Y. Jazykovoju krug : lychnost', koncepty, dyskurs / V. Y. Karasyk. – Volgograd : Peremena, 2004. – 390 s.
7. Kashkyn V. B. Markeru svoego y chuzhogo v mezhkul'turnom dialoge / V. B. Kashkyn // Vzaymoponymanje v dialoge kul'tur: uslovyja uspešnosti. – Voronezh : Yzd-vo Voronezh. gos. un-ta, 2004. – Ch. 2. – S. 49–62.
8. Kyrabaev N.S. Globalizacija y mul'tykul'turalizm / N.S.Kyrabaev y dr. – Moskva: Yzdatel'stvo RUDN, 2005. – 332 s.
9. Kozhemjakyn E.A. Dyskurs v sovremennoj massovoj kommunykacyy: status y yfunkcyy / E.A. Kozhemjakyn // Zhurnalistyka y medyaobrazovanye-2007 : sb. trudov II Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. (Belgorod, 1–3 oktjabrja 2007 g.) : v 2 t. / pod red. prof. M.Ju. Kazak. – Belgorod : BelGU, 2007. – T. II. – S. 44–48.
10. Krejdljn G.E. Neverbal'naja semjotyka: Jazyk tela y estestvennyj jazyk / G.E.Krejdljn. – M.: Novoe lyteraturnoe obozrenje, 2002. – 592 s.
11. Kubrjakova E.S. Kratkij slovar' kognytyvnyh termynov / E.S.Kubrjakova: pod obshh. red. E.S. Kubrjakovoj. – M. : Fylof. f-t MGU ym. M.V. Lomonosova, 1997. – 245 s.
12. Leuta O.N. Ju.M. Lotman o treh funkcyjah teksta / O.N. Leuta // Juryj Myhajlovych Lotman / pod red. V.K. Kantora. – M. : ROSSPEN, 2009. – S. 294–309.
13. Lotman M.Ju. Semjotyka kul'tury v tartusko-moskovskoj semjotycheskoj shkole [Elektronnyj resurs] / M.Ju.Lotman // Ystoryja y typologija russkoj kul'tury. – Spb., 2002. – S. 5–20. – Rezhym dostupa: <http://www.ruthenia.ru/lotman/txt/mlotman02.html#T22>
14. Lotman Ju.M. Tekst y polyglotizm kul'tury / Ju.M. Lotman // Lotman Ju.M. Yzbrannye stat'y v treh tomah. – Tallyn : Aleksandra, 1992. – T. I. Stat'y po semjotyke y typologyy kul'tury. – C.142-148.
15. Macumoto D. *Psychologyja y kul'tura* / D.Macumoto. – M.: Prajm-Evroznak, 2002. – 416 s.
16. Morrys Ch.U. Osnovanyja teoryy znakov / Ch.U. Morrys // Semjotyka : sbornyk perevodov / pod red. Ju.S. Stepanova. – M. : Raduga, 1982. – C. 37–89.
17. Moshnjaga E.V. Konzeptnoe prostranstvo mezhkul'turnoj kommunykacyy v sfere mezhdunarodnogo turizma : Avtoreferat dySSERTacyy na soyskanye uchenoj stepeny doktora fylosofskyh nauk, specyjal'nost' 09.00.13 – fylosofskaja antropologija, fylosofyja kul'tury [Elektronnyj resurs] / E.V.Moshnjaga. – M., 2011. – Rezhym dostupa: http://discollection.ru/article/24102011_moshnyagaev
18. Osypov P.I. Mizhkul'turna komunikacija: problemy i perspektyvy // Materialy mizhnarodnoi' naukovoi' konferencii' [Elektronnyj resurs] / P.I.Osypov. – Rezhym dostupa: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/zbirniku/7/8.pdf>
19. Rusakova O.F. PR-diskurs: teoretiko-metodologiches-kij analiz [Elektronnyj resurs] / O.F. Rusakova, V.M. Rusakov. – Ekaterinburg : UrO RAN ; Institut mezhdunarodnyh svjazej, 2008. – 340 s. – Rezhim dostupa: http://www.madipi.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=27%3Apr

МУЦ, Л.Ф. - кандидат социологических наук, доцент кафедры украиноведения
Запорожской государственной инженерной академии
(Запорожье, Украина) d.lulu@mail.ru

СЕМИОТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Анализируется знаковая природа межкультурной коммуникации. Межкультурная коммуникация рассматривается как семиотический процесс (дискурс). Обосновывается важность семиотического подхода к осуществлению и анализу межкультурной коммуникации в контексте адаптации индивида к инокультурной среде.

Ключевые слова: семиотика, межкультурная коммуникация, инокультура, текст, дискурс, адаптация.

MUTS, LUAI FAISAL - PhD in Sociology, Assistant professor of Ukrainian Studies,
Zaporizhia State Engineering Academy
(Zaporizhzhya, Ukraine) d.lulu@mail.ru

SEMIOTIC ASPECTS OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION

Sign nature research of cross-cultural communication, which creates a methodological basis to achieve agreement between different cultures bearers in the process of interaction and cooperation is actualized under conditions of rapid strengthening of cross-cultural contacts as a typical development trend of the global world. Symbolization and total semiotization of social space as an area of cross-cultural interaction, which is characteristic for post-modernism, stimulates scientific interest for semiotic aspects of cross-cultural communication. The aim of the article is to determine the semantic aspects of cross-cultural communication in the process of adaptation of the individual to the non-native cultural environment. The sign nature of cross-cultural communication is analyzed in the article. Cross-cultural communication has been considered as a semiotic process (discourse). The importance of semiotic approach to the implementation and analysis of cross-cultural communication in the context of the individual adaptation to the non-native cultural environment has been substantiated. As a universal tool of scientific knowledge semiotics allows to define and investigate various aspects of cross-cultural communication. In the context of semiotic research of cross-cultural communication and appealing to the notion of discourse has been actualized. Besides the discourse is interpreted as a semiotic space, sign system, which forms of presentation can be texts, symbols, myths, images, articles and etc. Communicative competence as the ability to interpret adequately the communicative behavior of Ino Social Media representative and can not be formed otherwise than mastering non-native cultural sign systems, particularly expressed in stereotypes of mental values (concepts), gestures, norms of communicative behavior. Without knowledge of these semiotic systems and their cultural specifics it is impossible to carry out effective cross-cultural interaction. Study of specific opportunities of cross-cultural communication in the context of educational processes of the postmodern represents the prospect of future research.

Keywords: semiotics, cross-cultural communication, non-native culture, text, discourse, adaptation.

Стаття надійшла до редколегії 04.11.15

Прийнята до друку 09. 11.15

